

SAMLAREN

T I D S K R I F T

F Ö R

S V E N S K L I T T E R A T U R H I S T O R I S K
F O R S K N I N G

NY FÖLJD. ÅRGÅNG 26

1945

U P P S A L A 1 9 4 5

S V E N S K A L I T T E R A T U R S Ä L L S K A P E T

UPPSALA 1946
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI AB
45442

Anna Ovena Hoyers.

En tysk diktarinna i Sverige.

Av *Hans-Joachim Schoeps*.

Diktande kvinnor finner man inte särdeles många under den tidsålder som är Martin Opitz'. Så mycket mera påfallande är det därför, när en diktarinna uppträder, som därtill visar sig fullständigt opåverkad av den litterära smaken, det förkonstlade versskriveriet på modet och den fransk-orienterade tidsriktningen. Anna Ovena Hoyers är framför allt diktarinna till andliga visor men vidare även kritiker av religiösa urartningsfenomen i sin tid samt har bland mycket annat skrivit en för historikern såsom tidsspegel givande plattysk satir mot prästerna under titeln »De Denische Dörp-Pape».

Hennes diktning utflödar ur ett rent religiöst intresse och är ofta skarpt polemiskt riktad mot det ortodoxa prästerskapet och dess intoleranta hållning, som är oförenlig med den kristna kärlekens krav. Hon vill lära och förbättra; efter sköna former och poetisk utsmyckning traktar hon icke. T. o. m. hennes religiösa tendensdiktning, vilken flammar upp av mångahanda anledningar, har i sin kärvhet ofta mer manlig än kvinnlig karaktär.

Anna Ovena Hoyers föddes år 1584 i Koldenbüttel i Holstein som dotter till en astronom, Hans Ovens. Hon erhöi klassisk bildning, hon förstod och talade latin. År 1599 ingick hon äktenskap med »Staller» (= ståt-hållaren, den högsta överhetspersonen efter landsfursten i landskapet Eiderstedt) Hermann Hoyer på Hoyersworth.¹

I det ej särdeles lyckliga äktenskapet föddes tre söner och två döttrar. Efter makens död (1622) närmade sig Anna Ovena under intrycket av läsning av Caspar Schwenckfeld, David Joris och väl även Valentin Weigel en spiritualistisk-kiliastisk mystik, som då höll på att slå rot speciellt i Holstein och hade funnit en svärmisk företrädare i läkaren Nicolaus Tetting i Husum. Tettings förnekande av Kristi jordiska mänsklighet ledde snart till konflikt med de kyrkliga myndigheterna, som strängt höll på rättrogheten. Även Anna Ovena Hoyers invecklades i den Tetingska kontroversen.² Hotad av prästerna och utarmad av sin ända till slöseri drivna välgörenhet³ sålde hon sitt gods Hoyersworth till änkehertiginnan Augusta och kom år 1632 över Hamburg till Sverige.

¹ Om den gamla adelsfamiljen Hoyers närmare hos J. Jasper, *Kaspar Hoyer, Eiderstedts grösster Staller*, 1924.

² Om denna se E. Feddersen, *Kirchengeschichte Schleswig-Holsteins*, 11, 1517-1721, Kiel 1938, 297 ff. samt min ännu ej tryckta dogmhistoriska monografi »*Vom himmlischen Fleisch Christi*», Kap. 3, § 2.

³ Sin för dåtida förhållanden jättelika hemgift på 100,000 lübska mark (ca \$ 30,000) lär hon helt ha givit ut på välgörenhet och för sektaristiska ändamål.

Av den ännu tämligen föga kända Anna Ovena Hoyers' liv och diktning existera två grundliga, visserligen något otillgängliga undersökningar¹, till vilka vi här endast kunna lägga föga faktiskt nytt. Här vilja vi huvudsakligen publicera och analysera fyra ännu otryckta dikter av Hoyers, vilka hänföra sig till Sverige och hennes uppehåll här. Dessa dikter äro hämtade ur en i pergament bunden handskrift — pärmen stammar från ett tyskt 1400-tals missale plenarium — i Kungl. Bibl. i Stockholm (Sign. Vitterhet Tysk Vu. 76). Handskriften är noggrant beskriven redan av *Schütze* och *Roe*. Ytterligare två poem i denna handskrift, vilka hänföra sig till svenska tilldragelser, finna vi även i den hos Elzevier i vacker pärlskrift tryckta, numera sällsynta utgåvan av hennes »Geistliche und weltliche Poemata» (Amsteldam 1650).² Boken är tillägnad den kejserlige diplomaten och Jakob Boehme-anhängaren Johan Angelius von *Werdenhagen*, som stod mycket nära henne i världåskådligt avseende.

De sex »svenska» dikter, som nedan skola bliva föremål för vår undersökning, höra icke till hennes starkaste saker. De äro rena tillfällighetsdikter men torde dock som sådana ha ett visst intresse på grund av den biografiska situationen med dess engångskaraktär.

Den tidigaste är en *Die Margaritae* (d. v. s. 20:e juli) 1632 daterad, Gustav II Adolf tillägnad dikt, vilken såsom bidrag till den samtida Gustav-Adolf-diktningen torde kunna göra anspråk på intresse.³ Poemet är ej numererat och i handskriften av obekanta skäl överstruket. Den första och den sista strofen (strof 5) av det dubbelrimmade poemet återgivnas här:

O, Gott mein Herr, dein Ehr, erretten thu,
Gib fried und ruh deinen gleubigen Christen,
Stürtz unser feind, die mechtig sein,
Und wieder unss sich rüsten

Auff unser Seit gib freud, fried nach dem streitt.
Dein Lob aussbreit: o Gott, Israels hüter
Durchs Löwen Macht, auss Mitternacht,
Dempf all die Jesuiter. Amen.

Därunder finns i form av ett »bokstavskors» denna välönskan: »Gott gebe unserem gnädigsten Herrn Köning Gustavo Adolfo Gnad, Krafft, Heil, glück und gute gesundheit.»

¹ Paul Schütze: *Anna Ovena Hoyers, eine holsteinische Dichterin des 17. Jahrhunderts* i *Zeitschrift f. Allgem. Geschichte, Kultur- Literatur- und Kunstgeschichte*, 1885, 539 ff.; densamme har även behandlat hennes lågtyska satir »De Denische Dörp-Pape» separat i *Zeitschrift für Schleswig-Holsteinisch-Lauenburgische Geschichte*, Kiel 1885, 243 ff. Den andra undersökningen är en amerikansk avhandling av Adah Blanche Roe: *Anna Ovena Hoyers, a poetess of the 17th century*, Bryn Mawr College Monographs, vol. 19, Pennsylvania 1915.

² Roe påvisar a. a. 13 fem bibehållna exemplar; ett 6:e och 7:e ex. finnas i KB. Stockh. och UUB. — Enligt Joh. Moller (*Cimbria Literata* 1, 1744, s. 264) skulle editionen ha ombesörjts av en schwenkfeldianare, det svenska sändebudet i England Le Blond. Här åsyftas holländaren Michel *Le Blond*, vilken Oxenstierna år 1634 hade skickat som agent till England, där han stannade ända till revolutionen 1649. År 1649 uppehöll han sig i Stockholm, där han torde ha sammanträffat med Anna Ovena. — Angående denne även som konstnär ej obetydliga man jfr inledningen till editionen av hans kopparstick av J. Ph. v. d. Kellen, *Michel Le Blond*, Haag 1900.

³ Jfr samlingarna av Maltzan, Weller, Opel, Cohn, Ditfurth och senast Werner Milch: *Gustav Adolf in der deutschen und schwedischen Literatur, Germanistische Abhandl.* H. 59, Breslau 1928.

Den biografiska bakgrunden för förståelsen av följande, likaledes ej publicerade, odaterade dikt (St. Hs. Nr 48. Fol. 117 f.), en lyckönskan med anledning av det nya året, är denna:

Efter att i början ha vistats i Västervik hade Anna Ovena Hoyers av Gustav II Adolfs frikostiga änka Maria Eleonora som gåva fått en liten gård, Sittvik, på Ladugårdslandet vid Stockholm¹, detta som en följd av den rekommendationsskrivelse som hon medförde från hertiginnan Augusta av Holstein. (I tillkomsten av rekommendationsskrivelsen hade förmodligen hertiginnans broder, konung Christian IV av Danmark, med vilken även »Staller» Hoyer hade räknat släktskap, spelat en viss förmedlande roll.) En orsak till nådevedermålet var väl även den omdiktning av Ruts bok, som Anna Ovena hade tillägnat Maria Eleonora², varvid hon i sin dedikation hade givit uttryck åt den förhoppningen, att den gudomliga försynen måtte trösta drottningen, vilken som bekant ej kände några gränser för sin sorg över Gustav Adolfs död:³

Auf Trawrigkeit Folgt Trost Allzeit/
Des frew ich mich in allem Leydt/
O Gott sey gelobt in Ewigkeit.

I den nämnda dikten uttrycka följande strofer hennes tack för förlänandet av Sittvik:

Gott, der alles sunderlich, regieret in der Welt,
Und die seinen wunderlich, führet wie's ihm gefelt,
Hat mit meinen Kindern mich, nach Schweden auch gebracht,
Dafür hertzlich sie und ich, loben seine almacht (1).

Stroferna 2 och 3 berättar oss, att Gud har tagit henne vid handen i hennes arma änkestånd, fört henne till Sverige och beskärmt henne ett hus på Ladugårdslandet vid Stockholm. Hon vill nu ej längre vandra i andra länder: numera håller Hennes Majestät sitt beskärmt över henne inför hennes fiender. Stroferna 4 och 5 sjunga fulltonigt Sveriges lov:

Gott erhalt in Schweden fried, in Schweden mir's behagt,
Ich bin nun des reisens müd, auch alt vnd wolbetagt.
Im fried lob ich freuden voll, Sitz gern in Sittwick still,
So lang biss ich weichen soll, dann weich ich wan Gott will.

Schweden ist ein Königreich, des Nahme weit und breit,
wird gerühmet, freuwet euch, die ihr gut Schwedisch seyt,
Nach der frommen Schweden Sitt, Ich mich auch hoch erfrew,
Denn ich bin nun Schwedisch mit, vnd diesem Reich getrew.

De därpå följande stroferna 6–11 handla om, att hon redan har sett barnbarn födas i Sverige, men att hon inte kan glömma sitt hemland Schleswig-Holstein, och att hon fortfarande dagligen ber för sina vänner där. Men hon föredrager att stanna i Sverige, vilket land hon redan tidigare skulle ha besjungit i sina dikter (ej bekant).

¹ Det är Östermalm i Stockholm, vilket hörde till änkedrottningens livgeding. Namnet Sittvik finns ej kvar.

² *Das Buch Ruth in Teutsche Reimen gestellet i Poemata* 77 ff. En hittills fullständig obekant separatupplaga, tryckt hos Heinrich Keyser år 1634 i Stockholm, finnes i UUB:s ägo.

³ Jfr Archenholz: *Memoires concernant la Reine Christine*, Bd 3 (1759), s. 39, 62 f. 65.

I den i Amsterdam tryckta utgåvan finnes (*Poem.* s. 276 ff. — Stockh. Hs. No. 28) en »Lob-Liedlein zu Ehren der Schwedischen Cronen / vnd allen die darunter wohnen», vilken daterad den 7 sept. 1644 uppenbarligen ser fram mot den därpå följande dagen, den 8 dec., drottning Kristinas 18:e födelsedag och därmed dagen för hennes regeringstillträde. Dikten är hållen i samma ton som »Daphnis om en Sommer Natt» och börjar med stroferna:

Grossmächtigste Königin
Fräwlein Hochgeboren/
Durchlechtigste Gross-Fürstin
Von Gott ausserkoren/
Zu führen das Regiment/
Im Königreich Excellent;
Gott woll langes Leben
Ewer Maystät geben.

O Ruhm-würdigs-Schweden-Reich/
Frew dich deiner Cronen;
Kein Königreich ist dir gleich
In dir ist gut wohnen;
Bey dir suchen schirm und schutz
Wider ihrer Feinde trutz
Frembde/ Wittwen/ Waisen/
Hoch bistu zu preisen.

Hennes entusiasm för Sverige känner synbarligen inga gränser. I stroferna 5 och 6 diktar hon vidare:

Erfrewt euch der Herrlichkeit
Vnser Königinnen;
Kommet her von nah und weit/
Schweden/ Lappen/ Finnen;
Ihr Frantzosen hier im Reich/
Deutschen/ Russen/ allzugleich/
Helfft diss Reich erheben
Drinn wir friedlich leben.

Haltet Fest/ seyt frewden voll/
Spielt lieblich auff Seyten/
Alles Volck in Schweden soll
Schweden Lob ausbreiten/
Schweden Reich ist Lobens wert/
Schweden wird billich geehrt/
Schweden Reich florieret/
Schweden triumphieret.

Därsammastädes ha vi vidare (*Poem.* p. 279; Stockh. Hs. No. 37) en »Frewden-Liedlein / auff die glückliche Ankunfft Ihr Königlichen Mayst.^{ten} den 29. Augusti, Anno 1648 in — — Stockholm». Här besjunger hon, hurusom drottningens moder lyckligen återvänt över havet och uppfordrar de »getrewen Untertanen» . . . »allen Unmut niedertzulegen». — Maria Eleonora, som år 1640 på föga lovvärt sätt hemligen lämnat landet, var nämligen just återkommen från Brandenburg. Kristina hade låtit avhämta henne med några krigsfartyg i Pommern (Stettin) och hade själv farit henne till mötes. Med pomp och ståt gjorde de båda drottningarna sitt intåg i Stockholm den 29 augusti.¹ Strof 5 lyder:

¹ Jfr den på Chanut och Adlersparre grundade framställningen hos W. H. Grauert: *Christina Königinn von Schweden und ihr Hof*, 1, 1837, 275 f.

Wir sehn bey ein ander wohnen
 Die zwey Königlich' Personen/
 Ist das nicht ein grosse Frewd?
 Welche uns in vielen Jahren/
 Nicht hat mögen wiederfahren/
 Solt man dann seyn traurig heut?

Såsom ofta låter hon, däri starkt påminnande om Anna Karschin, även i denna hyllning sin egen person träda fram (stroferna 7-9):

Ja/ Gott sey dafür gepreiset
 Er hat mir viel Gnad beweiset/
 Mich als bey der Hand geführt
 Auss Holstein hieher ohn schaden:
 Ich bin von Ihr Fürstlich Gnaden/
 An Ihr Maystät commendirt.

Ob wol ich viel Jahr gesessen/
 Arm und Elend/ als vergessen/
 Hab gewohnt bald hie bald dort/
 In der Stadt und auff dem Lande/
 Im betrubten Witwen Stande/
 Hie an diesem frembden Ort.

In Gefahr auch oft geschwebet/
 Dennoch hat/ der ewig lebet/
 Mich errettet immerdar/
 Seine Gnade lassen walten/
 Vnd bey dem Leben mich erhalten/
 Nun ins Vier und Sechszigst Jahr.

Följande dikt (Stockh. Hs. No. 44 — Fol. 102 ff.) har redan Kristinas tronavsägelse bakom sig, vilken blott noteras helt kort så:

Christina Königinn ist hinn/
 Gott lass sie glücklich fahren.

För övrigt skyndar hon att välkomna den nya drottningen, den 19-åriga Hedvig Eleonora, dotter till hennes forna landsherre Friedrich III av Holstein-Gottorp, och gör det med dubbel glädje, eftersom det gäller en »Landsmannin». Det sker i »Glückwünschung auff die frölich ankunfft der durchlauchtigen hochwolgeborenen Fürstinnen und Frewlein Hedwich Eleonora, Hertzoginnen zu Schleswig-Holstein». I strof 3 fastslår hon triumferande:

Auss meinem Vatterland Holstein
 Ein frewlein hochgeboren,
 Hatt Gott der Herr gesant herein
 Zur Königinn erkoren,
 Mein wünsch ist nicht verlohren.

I strof 8 jublar hon vidare:

Ihr lieben Lands-leut frewet euch,
 Frolocket ihr Holsteinner,
 Mit den Einwohnern hir im Reich,
 denn es regiert nun einer,
 der sich auch annimpt meiner.

Den nya drottningen bedrev ju också sedermera som bekant ivrigt gottorpsk familjepolitik på Sveriges tron. — Men ej heller Anna Ovenas

gamla beskyddarinna Maria Eleonora glöms — henne har hon tydligt alltid känt sig mest förbunden; hon besvär den nya härskarinnan ur en främmande familj att förhålla sig så dotterligt till Gustav Adolfs änka, som om hon vore hennes egen moder (strof 12).

Ännu ett poem, »Seyt frölich ihr fromme Herten» (Dikt 65 – Fol. 148), är ägnat samma tronskifte och riktat till Karl X Gustav, vilken Kristina visserligen hade nekat prins-gemålskapet men »hållit skadeslös» med tronen. Även för hans fötter läggs en hel säck fromma önskingar. Diktarinna glömmer ej heller denna gång att enträget lägga sig ut för Maria Eleonora. Men hon oroar sig i onödan, ty redan 4 år dessförinnan hade Kristina vid tronföljdsfördragets ingående låtit den blivande konungen lämna en skriftlig försäkran angående änkedrottningen.¹ Något av kritik av Kristinas regentegenskaper — hon måste ju av de tre drottningarna stå diktarinna's fromma hjärta mest fjärran — synes klinga igenom i strof 9:

Er wirts Unrecht legen nieder, das Verfallne bawen wieder,
billig preist man diesen Herrn, der mit eignen augen schawet,
Vnd nicht leichtlich andern trawet, wer wolt ihm nicht dienen gern.

Sin bön om Guds skydd och omsorg utsträcker hon till att innesluta även de kungliga råden:

O Gott erhalt dir zum Ehren, auch die Herren Reichs Cantzeleren,
und die Herr Reichs Râth gesundt, all ihr anschlag, lass gerathen,
so dass allen Potentaten, Schweden Lob mög werden kundt.

Tvenne ytterligare, rent andliga sånger äro tillägnade inflytelserika svenska vänner. Dikten nr 46 (Stockh. Hs. Fol. 107 ff.): »Dem wol Edlen, Ehrenwerten und Manhaftten Herren Benjamin Magnus Croneburg, Erl gesessen auf Walstad und Hasselås etc. K. M. in Schweden wolverordneter Commendant auf Lagerholm in Halland auf Begeren seiner adelichen hochtugendreichen frauwen Elisabetha Krusbiörn, gestellt durch AOH. in Sittwick anno 1654». Vidare den 47:e dikten (Stockh. Hs. Fol. 114 ff.): »Elisabetha Krusbiörn zu Ehren gestellet anno 1654». — B. M. *Croneborg*² hade i trettioåriga kriget blivit så sönderskjuten, att hans ena sida var förlamad, varför han måste gå med kryckor. Därmed synes det sammanhänga, att denna hymn besjunger den kristnes salighet även i sjukdom och död. Direkta tidshistoriska anspelningar innehålla emellertid dessa andliga poem icke.

De båda sistnämnda dikterna stamma från Anna Ovenas sista levnadsår. 71 år gammal dog hon den 27 nov. 1655; »hennes drottning» (Maria Eleonora) gick före henne i döden den 18 mars samma år. Hennes barn stannade i Sverige; släkten Hoyer (resp. försvenskat Höjer) är under andra hälften av 1600-talet påvisbar i Stockholm samt i Kalmar län. Den stock-

¹ I Karl Gustavs Försäkring av den 20 okt. 1650 heter det under nr 10: Hennes K.M:tt Fru Moder — — — wele och skole Wij altijdh elska och ähra/ och i all behörligh respect och wyrdning hålla såsom och H.M:tt widh the beneficier och lägenheeter/ som wår nådigste Drotning H.M:tt vndt och förlânt hafwer/ maintinera.» — Jfr A. A. Stiernmann: *Alla Riksdagars och Mötens Besluth* 2, 1729, s. 1156; Chanuth: *Memoirs* 2, 1675, s. 129.

² B. M. Croneborg, adlad först 1650, var kommandant på Laholms fästning och blev 1658 utnämnd till generalauditör för garnisonerna i Skåne, Halland, Blekinge och på Bornholm. Jfr *Den introducerade Svenska Adelns Ättartavlor* 2, 1926, s. 79 f.

holmska handskriften innehåller bl. a. även en svensk julvisa av hennes yngste son Fredrik Herman (1621–1698), vilken trädde i den svenska flottans tjänst, men som även framträdde som konstnär, närmare bestämt som kopparstickare. Han var bosatt i Stockholm och efterlämnade där familj. Julvisan är av min fru och mig publicerad i Svensk Tidskrift för Musikforskning 1945 med musikteoretiska tillägg av docent C.-A. Moberg.

Anna Ovena Hoyers var en from och allvarlig kristen men med sitt skarpa förstånd och sina didaktiska böjelser ej obetingat en stor diktarinna, ej ens mått efter sin egen tids måttstock. Hennes litterära förebilder äro att söka i reformationstidens diktning med dess ofta så knaggliga knittelvers. Anna Ovena tar det icke heller så noga med skanderingen; hennes rikligt förekommande dubbelrim äro ofta mycket tvungna, och den yttre formen är i allmänhet vårdslösad. I stället äro de känslor, hon vill uttrycka, djupa och uttrycket ofta starkt. Hennes diktning får ibland något av en äkta folkviseton (T. ex. poem 296, v. 10: Im Sommer findt man Schwalben / zu Winter sind sie weit). Men sitt egnaste ger hon dock i de didaktisk-moraliska dikterna, vilka präglas av hennes mystiskt-separatistiska — men från all sötaktighet fria — fromhet, som låter henne uppmana de sanna kristna att inför Herrens annalkande domedag uttåga ur »Babel» (kyrkan). Hon sjunger (Stockh. Hs. No. 13,7 — Fol. 31; otryckt) om Babels fall på vredens dag:

Ein feur ist angezündet,
von Gott im teutschen Land,
Wer ist der nicht empfindet,
das alles steht im brand?
Gross wunder vnd viel Zeichen,
hören vnd sehn wir nun,
lasset euch doch erweichen,
Christliche buss zu thun.

I »Judicium über Caspar Schwenckfelds Buch vom Worte Gottes» från år 1642 (Poem 164) åberopar hon sig på Schwenckfelds spiritualistiska skrift- och andekristendom, på hans motsättning mellan bokstav och ande och hans (liksom även Weigels och andras) lära om pånyttfödelsen genom Kristi ord i oss:

Der Geist ist Herr/ der Buchstab knecht.
So ich des Worts krafft soll geniessen
Muss der Herr selbst mein Hertz aufschliessen.

— — — — —
Umbsonst ist was man hört und list/
So nicht das Wort inwendig ist.

Hennes lek med bokstäver, hennes ofta högst sällsamma bokstavskors, som så ymnigt förekomma i den tryckta utgåvan, vittna värtaligt om hennes mystiska läggning. Men hennes egentliga betydelse som representant för en separatistisk-kristen mystik ligger dock i hennes andliga visor och sånger, av vilka mer än en (t. ex. O Gott mein Herr wie wunderbar spielestu mit den deinen (Stockh. Hs. Nr. 14. — Poem s. 299 ff.) förvisso hade förtjänat att intagas i en församlingssångbok. Såsom avslutning på denna uppsats återgives här en »Neujahrslied», skriven vid årsskiftet 1626–1627 (Stockh. Hs. N:o 1 — Poem 302 ff.): *Stellt ab die alte Sitten,*

vilken jag tror ej skulle behöva skämmas för sig ens i en kristen kalender av i dag. Den ger en rätt föreställning om hennes okonstlade konst.

Steht auff Von Allen Sünden
In diesen Newen Jahr/
Werdet sehend ihr blinden/
Das new Liecht scheint klar/
Ehrbar und Redlich handelt/
In dieser Newen Zeit/
Im newen leben wandelt/
Und des liechts Kinder seyt.

2.

Das fleischlich hertz beschneidet
Von aller bösen lust/
Euch von der Welt abscheidet/
Alss hochzeit Gäst euch rust/
Hasset den Rock des fleisches/
Zieht an die g'rechtigkeit/
Ein Heilig's/ Reines/ Keuches/
Unbefleckt Hochzeitkleid.

3.

Gehorsam euch einsettel
Dem lieben Gott zun ehrn/
Zun frommen euch gesellet/
Gehorcht der stimm des Herrn/
Lasst euch durch nichts auffhalten/
Meidet was hindern mag/
Folget nicht mehr dem alten
In diesem New-Jahr nach.

4.

Die Ochsen und den Acker
Und Irdisch lust nicht liebt/
Seyt im auffwarten wacker
Und im gebeth euch übt/
Der Breut'gamb ist verhanden/
Verschlafft die stunde nicht/
Wollt ihr nicht stehn mit schanden/
So habt ein brennend liecht.

5.

Beyzeit das Öl einkauffet/
Die Lampen fertig macht/
Hernach umbsonst ihr lauffet/
Drumb nehmt die stund in acht/
Denn wenn die zeit verflossen
So kommt ihr viel zu späth/
Daraussen bleibt verschlossen/
Der nicht bey zeit ingeht.

6.

Itzt hat man noch zu hoffen/
Wiewol ein kleine zeit/
Eilt/ weil die thür steht offen/
Verlasst all' eitelheit/
STELLT AB DIE ALTE SITTEN/
Wacht auff vom sunden schlaff/
So wird auff ewer bitten/
Gott wenden ab die straff.

7.

Amen Herr Jesu Amen/
In gnaden zu uns komm/
Und mach uns allzusammen
Heilig/ Gerecht und Fromm/
Lasst uns mit dir anfangen
Alles in dieser Zeit
Und durch dich auch erlangen/
Die ewig Seligkeit.

I.

N.

I.

S.

A.

I.N.I.S.A.D.A.S.I.N.I.

A.

S.

I.

N.

I.

IM NAMEN IESU / STELLT AB DIE ALTE SITTEN / IM NEWEN IAHR.
